

Jr 18,18-20; Sal 5.7.2020

"Pojďme a něco si na Jeremjáše vymyslíme. Knězi přece nechybí zákon, mudrci úradek, proroku slovo. Pojďme, utlučeme ho jazykem, nedáme na žádné jeho slovo."
Pozornost mi věnuj, Hospodine, a slyš hlas těch, kdo se mnou vedou spor. Což má být odměňováno dobro zlem, že mi kopu jámu? Pamatuj, jak jsem před tebou stával a mluvil v jejich prospěch a odvracel od nich tvé rozhořčení.

První červencovou neděli si připomínáme odkaz Mistra Jana Husa. Já se dnes – ve světle Husova ručení za poznanou pravdu – chci vrátit k připomínce justiční vraždy Milady Horákové. Už proto, že vyrůstala v církvi, kde byl étos Husova postoje živý. Ale hlavně proto, abychom se pokusili ohledat kořeny duchovního zápasu, který vedou ti, kdo to tváří v tvář mašinerii lživé a nenávislné moci sice prohráli, ale přece i po desetiletích či staletích inspirují – a ukazují cestu. Zápasem, který museli sami vybojovat. A když k tomu přistoupíme inspirování biblickým způsobem rozpomínání a pamatování, nedopadne to snad jako propagandistické řeči, ale jako setkání, které nám něco poví i o nás a pro nás. Kriticky – i nadějně.

Proto se chci nejdřív ze všeho nechat spolu s vámi oslovit modlitbou proroka Jeremjáše, když říká: *Pozornost mi věnuj, Hospodine, a slyš hlas těch, kdo se mnou vedou spor. Což má být odměňováno dobro zlem, že mi kopu jámu? Pamatuj, jak jsem před tebou stával a mluvil v jejich prospěch a odvracel od nich tvé rozhořčení.*

Abychom porozuměli až mrazivým souvislostem prorokovy modlitby, představme si ho na pomyslné scéně: Prorok, jako povoláný služebník Hospodinův, se před Boží tváří zastával svého lidu, svých bratří a sester. Vyřizoval jim Boží soudy. Varoval, že jejich duchovní a společenská cesta vede k zahynutí, že z Božího pohledu vyprazdňují a promarňují své poslání. Ale nejen je kritizoval. Zároveň o ně před Boží tváří zápasil. Svou kůži za ně a pro ně nasazoval, aby je nepotkalo zlo, ale dobro.

A právě ti, jimž sloužil až do roztrhání těla, se proti němu obrátili: představitelé jeho lidu, vrchnost náboženská i politická. Zastupují je kněží, dále uznávaní hlasatelé moudrosti a ohební falešní proroci. Dohromady představují ty, kdo mají moc – nad prorokem i veřejným míněním.

A právě oni se rozhodli proroka odstranit: *"Pojďme, a něco si na Jeremjáše vymyslíme. Knězi přece nechybí zákon, mudrci úradek, proroku slovo. Pojďme, utlučeme ho jazykem."*

Ač osamělý svědek bez faktického mocenského vlivu, přece pro ně Jeremiáš představoval hrozbu, kterou se rozhodli společně odstranit: spoluprací moci soudní, církevní, a propagandistické. Nepotřebují na to nájemnou soldatesku, která ho někde ubije: *Pojďme, utlučeme ho jazykem.* Kněží pomocí zákonů, moudří pomocí zdánlivě neprůstřelně spleteného chytráctví a zbytek propagandistickým masírováním.

Už biblický svědek tedy zná to, co rozvinulo k hrůzně dokonalosti 20. století: inscenované procesy, totální dehonestaci, zostuzení odsuzovaného a patřičné masírování davů, aby se odsuzovaného vposledu podařilo vymazat z paměti a dějin.

Následující Jeremiášovo slovo je tedy odpovědí na situaci, která se v nedávné historii mnohokrát opakovala a podepsala se i na smrti Milady Horákové. Právě proti této mašinerii stojí Jeremiášova modlitba: *Pozornost mi věnuj, Hospodine, a slyš hlas těch, kdo se mnou vedou spor. Což má být odměňováno dobro zlem? Pamatuj, jak jsem před tebou stával a mluvil v jejich prospěch.*

Prorokova prosba vyrůstá z hluboké důvěry, že právě spravedliví odsuzovaní v inscenovaných procesech – ti, proti nimž se staví zneužitá moc – ti, kdo jsou zašlapávání a ponižování a mají být podle plánů mocných v posledu odsouzeni k zapomenutí – že právě ti nejsou zapomenuti u té nejdůležitější instance: u Hospodina. Neboť on je Bohem, který pamatuje na trpící. A čím víc nespravedlnosti na sobě nesou, tím víc s ním mohou počítat. On nedovolí, aby natrvalo vítězila propaganda těch, kdo chtějí paměť lidí upravovat podle svých záměrů a ke svému obrazu.

Jeremiáš se nedovolává zázračného zásahu ve svůj prospěch – ale prosí o zastání a podporu pro svůj postoj. Jako ten, kdo pro Boží pravdu a spravedlnost nasadil vlastní kůži i život, zápasí o důvěru – a vyznává: Navzdor tomu plánu protivníků, který se jim beztak povede, ty, Bože, přece v posledu nedopustíš – aby se na službu pravdě odpovědělo lží a pomlouváním – aby se na službu spravedlnosti odpovědělo nespravedlností – aby se na zápas o nápravu lidskosti odpovědělo nelidskostí. Pamatuj na mne Hospodine... Pamatuj na to, že ti takhle věřím. Vyjadřuju tuhle důvěru... a zároveň ti to dávám za úkol.

Takto se k Dárci Paměti a rozpomenutí a nezapomnění obracel prorok a spolu s ním a po něm mnozí další. Z těchto kořenů vyrůstalo Husovo odvolání ke Kristu. Kdo tohle nějak zaslechl a pustil do srdce, může pak i hlubokou a zásadní nespravedlnost snášet s jakousi základní lidskou důstojností: Hospodin na mne pamatuje. Poslední slovo nemají ti, kdo mne chtějí vymazat z dějin. Smíme mít oprávněnou naději, že takto byla víra důstojnou oporou i té, jejíž popravu si 27.června – na Den památky obětí komunismu – připomínáme.

Ale pak jsou tady ještě další. Lidé okolo. Ti, kteří přežili. Ti, kterým se manipulovalo s pamětí. Ti, kteří uvěřili propagandě, ti, kteří nevěřili, ale byli zticha, ti, kteří se to pak díky tomu mocenskému manipulování s pamětí ani nedozvěděli. A pro nás ta důvěra, že Hospodin pamatuje, znamená – nechat si paměť pročistit. Porozumět. Dozvědět se. A připomínat. Přičemž způsob biblického upamatovávání na zapomenuté k tomu poskytuje vícero inspirativních momentů:

Ti, které si připomínáme, by se nám neměli stát jakousi zástavou, pod níž se budeme shromažďovat, s tím, že teď už jsme na té správné straně...

Je důležité, dobré a správné, že si např. evangelíci začali dr. Horákovou připomínat. Ale nestačí jen socha, která před smíchovskou modlitebnou připomíná její úděl. K tomuto rozpomínání a připomínání má patřit i zřetelné vyznání: dokud to nešlo, tak jsme tuto evangeličku nepřipomínali. Ani v církvi, ani ve společnosti. I my jsme se, byť jen pasivitou a obavami, podíleli na tom, jak byla její památka vymazávána.

Připomínat Miladu Horákovou bez toho vyznání dnes, znamená pouhé vyvěšování transparentů a jinou manipulaci s její památkou. Taková pokora sluší bezpochyby mnoha dalším, kdo dnes o Miladě Horákové mluví a utrpení její i mnoha dalších obětí komunistické zvěle připomínají.

Ale k výročím tohoto typu patří ještě jedna důležitá věc: Když o několik generací později "rehabilitovali" proroka Jeremiáše, projevilo se to i tím, že posbírali jeho kázání, modlitby a písně a učinili z nich součást svatých Písem. A tak se jeho důrazy a pohled na Boží dílo v tomto světě staly trvalým podnětem a vkladem do příběhu Božího lidu. (Podobně bychom mohli mluvit v rámci NZ o Ježíši. Nezůstalo jen u vyznání o jeho inscenovaném procesu a popravě, ale začala se vyprávět evangelia. Shromážďovat jeho slova.) Aby bylo jasné: důležité je to ZA ČÍM SI ten nespravedlivě odsouzený stál. Co bylo obsahem života, který položil, a k čemu vyzývá dnes nás. A tady jsme té, jejíž 70. výročí jsme si připomínali, hodně dlužni. Její zápas o lidskou důstojnost – zejména o důstojnost žen – i zápas o důstojnost lidí ve společnosti nezaštitěných a zranitelných – je bezpochyby v aktuální a už dávno mohl inspirovat a korigovat přístupy k sociální politice. Posledních třicet let to vypadalo spíš tak, jako bychom chtěli nechat mluvit jen její smrt – hrozit se jejích katů – ale nechtěli si připomínat témata, která řešila. I proto stojí za to si připomenout: **pamatovat ve víře znamená důvěru**, že na nespravedlivě odsuzované pamatuje Hospodin – a zrovna tak to znamená připomínat si právě obsah celého jejich životního zápasu.

Hospodine, ty na nás pamatuješ, a tak nám žehnáš. Děkujeme, že nedovolil, aby památka Milady Horákové a dalších svědků lidskosti a důstojnosti skončila v zapomnění. Ty sám inspiruj naše životní kroky, abychom jejich odkazu byli hodni. Amen

Píseň 667,1+4

In: Kéž ve dne přikáže Hospodin milosrdenství svému a v noci své písni být se mnou! Modlím se k Bohu života mého, promlouvám k Bohu, své skále: "Proč na mě zapomínáš, proč musím chodit zármutkem sklíčen v sevření nepřítelů?" Smrtnou ranou mým kostem jsou protivníci, kteří mě tupí, když se mě každý den ptají: "Kde je tvůj Bůh?" Proč se tak trpce rmoutíš, má duše, proč ve mně úzkostně sténáš? Na Boha čekej, opět mu budu vzdávat chválu, jemu, své spáse. On je můj Bůh.

Píseň 42

Modlitba

Náš Pane, chválíme tě - radujeme se z tvého díla - velebíme tě za tvé milosrdenství. Vždyť komu jinému by mohla patřit naše důvěra i odevzdanost? A přece Pane, před tebou neskrýváme, že si nejraději vládneme a poroučíme sami - a že také sebe sama nejraději oslavujeme. A ve své soběstřednosti si pak svévolně přivlastňujeme si tvou pravdu, lásku a svobodu - a tvoje dílo pravdy, lásky a svobody se nakonec stává paskvilem. Proto tě prosíme o slovo, které postaví před oči neskladnost i neuchopitelnost tvého díla - o slovo, jež rozrazí naše chytráctví - o slovo, jež vysvobodí z pout bezmyšlenkovitosti a zažitých

předsudků. Takto se nad námi smiluj - pro svého Syna JKa. Amen

1. čtení: 1. Petrova 3,10-17

Píseň 469,1-5

2. čtení + kázání Jr 18,18-20

Píseň 673

Večeře Páně

Ohlášky

Přímluvy

Otevíráš cestu svobody a odpuštění – a zveš k následování toho který pro tvé dílo vysvobození a obnovy lidství nasadil vlastní život.

- prosíme za všechny, kdo žijí v nesvobodě – pod vládou těch, kteří lžou, šlapou po lidské důstojnosti, preferují patolízaly a násilně umlčují kritické hlasy
 - prosíme za všechny, kdo se zastávají práva, spravedlnosti – zejména pro ty, jimž je dlouhodobě upírána
 - prosíme za ty, kdo hledají cesty nenásilných protestů
 - prosíme i za lidi lhostejné, kteří ve své spokojenosti nevnímají bolesti druhých a jiných částí světa
 - prosíme za církve – ať se stává hlasem pravdy, kterou nejde ohočít
 - prosíme za smíření mezi národy
 - prosíme za své přátele a blízké, zvláště za ty, na něž dopadla nemoc, tíživá životní situace, krize v rodině
- Tichá modlitba „...“
Smiluj se, Pane. Amen
- Poslání Žd 13,7-8**
Požehnání Žd 13,20n
Píseň 242,1+6